

so brali med drugim Oton Župančič, Franc Finžgar, Anton Vodnik in Gruden. Slovenski pisatelji so bili v Zagrebu prisrčno sprejeti.

Razstava nemške knjige v Zagrebu.

Te dni je bila v Zagrebu svečano odprta razstava nemške knjige. Razstavljenih je 3500 knjig in originalnih dokumentov. Tej slovesnosti so prisostvovali zastopniki vsega hrvatskega javnega in kulturnega življenja z banom dr. Šubašičem na čelu. Ob tej priliki je imel profesor Schradek iz Hei-

delberga predavanje o nemški umetnosti.

To in ono. — Sarajevo dobi velik nebotičnik na mestu, kjer stoji danes džamija Havadje Kemaludžina. — V Ljubljani so se te dni mudili zastopniki vodilnih madžarskih turističnih institucij. — 9. aprila so v Ljubljani slovesno odprli „Zavod za italijansko kulturo“. Pri tej priliki je imel italijanski senator Balbino Giuliano predavanje o „prerezu italijanske kulture v 20. stoletju“.

Čirom naše zemlje

V nogometni tekmi Jugoslavija-Nemčija, ki se je vršila v nedeljo na Dunaju, so zmagali Jugoslovani z 2:1. Tekmi je prisostvovalo 40.000 ljudi, navzoča sta bila tudi drž. športni vodja v. Tschammer und Osten in vodjin namestnik Bürckel.

Ne ognja v gozdovih! — Opozorjamo na odredbo, ki prepoveduje vsakršno uporabljanje ognja v gozdovih ali njihovi neposredni bližini, tako predvsem zažiganje grmad, kajenje in slično. Kazni za prestopke so zelo ostre.

Dobro spričevalo. — Neka globaška držina nam je vposlala pismo nemške družine iz zapadne Nemčije, kjer je bil njen sin-vojak na „kvartirju“. V pismu beremo med drugim krasno pohvalo slovenskega vojaka: „Čudili se boste vrsticam, ki prihajajo od družine, v katere krogu je stanoval Vaš dobri in pridni sin Blaž. Vzljubili smo Vašega korenjaka in preživeli z njim mnogo lepih uric. Tako je bil povezan z nami in mi z njim, da so ob slovesu tekle bridke solze. Rad nam je pripovedoval o svojih stariših, h katerim mu je misel venomer uhajala. Tudi mi imamo edinega sina pri vojaki in sta doma le še dve hčerki. Prilagamo Vam fotografijo naše družine, da nas vsaj nekoliko spoznate. Ostanite zdravi in naj Vam ne bo težko za sinom! Zaupajte v Boga, da Vam bo sina vrnil po prestani vojni zdravega! Vedro hočemo zreti v bodočnost. Iskrene pozdrave od Vam nepoznane družine Flöck“.

Kos domačega življenja in dela. — Sliko domače preje nam je vposlal naš sotrudnik in prijatelj iz spodnjega Roža, ki je, kakor razvidite, tudi več fotograf. Dodal je še, da nekoč povsod čislana obrt domače preje in tkanja v

Pri domači preji!

Fot. Korenjak.

spodnjem Rožu nikakor ni izumrla in da še hranijo domala v vsaki večji hiši svoje kolovrate pripravljene za dolge zimске večere. Vesela pesem in živahen razgovor prepleta nikakor težko in danes tudi ne več dolgočasno delo. In najbrže bi marsikatera meščanka zavidala dekletom njihovo čedno in trpežno balo.

Pismo z fronte. — Dragi „Koroški Slovenec“! Naj se ti za tvoj redni obisk oddolžim s par vrsticami, katerim naj pridružim še srčne pozdrave svojcem in vsem rojakom v domovini. Sem tukaj sam Slovenec med nemškimi tovariši. Pa so z menoj zelo prijazni. Nimam tovarišev, s katerimi bi skupno zapel našo najlepšo o materi in jezeru, tako si jo zapojem sam in z njo še mnogo drugih, kar jih znam. Naša vojna vrsta stoji strnjeno in dobro čuva domovino. Naj bi še naše slovenske vrste v domovini stale enako disciplinirane in naj bi zvesto čuvale vse, kar nam je vsem ljubo in drago! To želi in pozdravlja Zdravko Wolte, doma izpod Obirja.

Pulpsch—Pulpače. — Smo obdravska vasica šentiljske fare. Na svoj način se modernizira njeno lice. Nenadno je 5. t. m. rano zjutraj pričelo gorjeti gospodarsko poslopje posestnika Kobinčiča Pavla pd. Lebna. Streha je bila krita s slamo in v trenutku je bilo vse poslopje v ognju. Gasit so prišle brizgalne iz Rožeka, Vrbe in St. Ilja. — Zadnji večji požar smo imeli na vasi lani na Veliko Gospojnico, ko je gorelo pri pd. Zofranu. Pred 4 leti pa smo imeli na vasi prvi večji požar.

Izpred Golice (St. Jakob — St. Jakob v Rožu). — Dne 8. t. m. smo spremljali na zadnji poti Lebnovega očeta Franca Izopa iz Gorinčič. Dosegli so visoko starost 81 let. Sv. mašo in pogrebne obrede za rajnim so opravili preč. g. dekan in se v imenu družine zahvalili številnim gospodarjem za častno sprejstvo. Rajni Lebnov oče so bili vzoren kmet, ki je v svoj grunt ukoreninjen z vsemi koreninicami svojega bitja, iskreno so ljubili slovensko besedo in se s ponosom nazivali Slovenca ter bili veren s srcem in dejanjem. Sosedje so vedrega, dovtipnega in ustrežljivega moža radi imeli. Dobro tradicijo Lebnovega doma nadaljuje njihov vnuk France, dva druga vnuka, Nandej in Tonej, pa se nahajata na zapadni fronti. Rajnemu Lebnovemu očetu želimo večni pokoj, zaostalim izrekamo naše globoko sožalje! — V Svatnah se je v soboto poročil Egartner Jože, pd. Prijatelj, z Nankijo Amrušev. Svatovali so na ženinovem domu. Želimo obilo sreče!

Mökriach—Mokrije. — V nedeljo 7. t. m. smo na božji njivi sv. Danijela ob ogromni udeležbi gospodarjev in žena pokopavali 70 letnega Radarjevega očeta Prunča Petra. Rajni je bil stric župnika in bivšega poslanca preč. g. Ivana Starca. Bil je zaveden narodnjak in zelo razgibanega duha. Mnogo je čital in tudi mnogo vedel. Njegova posebnost je bil slovenski nagelj, kate-rega je redno vsako nedeljo nosil na sukniču in bil nanj prav ponosen. Še na mrtvaški oder so mu domači položili šopek rdečih nageljev. Pogrebne obrede sta opravila mil. prošt Truppe in šentvidski župnik č. g. Zulechner. Na domu ga nasleduje sin Jože. Vsej Radarjevi družini velja naše toplo sočutje, rajnemu očetu pa želimo večni mir!

Radsberg—Radiše. — Na veliki četrtki smo spremljali k zadnjemu počitku ob izredni udeležbi mož 53 letnega Ivana Grdena, posestnika male kmetije v Lipici. Pred kakimi 30 leti je prišel kot mlad fant iz Hrvaške in si našel dela v Knochovi tovarni. S svojo pridnostjo in varčnostjo si je prihranil toliko, da je kupil malo posestvo in si ustanovil lastno družinsko ognjišče. Lani ga je zadela kap in sta mu umrtveli roka in noga, letos ga je smrt rešila trpljenja. Živel je med nami mirno tiho, kot bi ga ne bilo. Bil je zvest Bogu in narodu, poštenjak od nog do glave. G. župnik so ga, sinu hrvatske zemlje, stavili Radišanom za vzgled. Naj rajni Ivan mirno počiva v slovenski zemlji, njegovim izrekamo iskreno sožalje!

Gorenschach—Gorenče. — Sonce je sijalo, ptičke so pele, Jožefo Kogelnik pa so polagali v grob. Pevci so ji peli „Pomlad že prišla bo, ko tebe več na svet ne bo“ in še ono „Vigred se povrne — ali prijateljce nazaj nikdar več ne bo“. Vsa narava se vzbuja v novo življenje, Zefino izmučeno telo pa so položili v grob. Hvala vam, pevci, tudi rajna Zefa je v mlajših letih tako rada

pela. Bila je tudi cerkvena pevka. Umr-la je na zadnji dan v marcu, ki je mesec sv. Jožefa, njenega krstnega patrona. V tem mesecu je bila rojena, v tem mesecu je umrla. Dopolnila je ravnno 85 let. Z 20 leti je prišla za kuharico in gospodinjko k svojnemu bratranču, vzornemu duhovniku župniku Valentinu Šumahu. Z njim se je selila v Šteben, na Jezersko, v Šmihel nad Pliberkom, na Reberco. V Šmihelu je rajni Šumah ostal 12 let. In kakor se še danes starejši rod v Šmihelu spominja g. Šumaha, tako se spominja tudi njegove nadvse skrbne kuharice in gospodinjke. Mnogim dekletom je bila tula za botro pri sv. birmi. 13. majnika 1904 pa je g. komendant Šumah na Reberci umrl. Zopet se je morala Zefa seliti. Prišla je k blagemu gospodu Antonu Teulu, ki je deset let župnikoval v Bilčovsu. Rajna mu je bila pri novi maši za duhovno mater. L. 1918 je tudi g. Teul umrl, star komaj 40 let. Zefa je ostala še par let v Bilčovsu, nato pa se je preselila v Gorenče, kjer je zdaj našla svoj zadnji dom. Trije duhovniki in mnogo ljudstva jo je spremljalo h grobu. Tu počiva poleg rajnih gg. Oswald in Lenca. Globoko verna je res živela iz vere, sv. Evharistija je bila njena vsakodnevna tolažba in moč. Bila je vneta bralka nabožnih listov, s posebnim veseljem pa je prebirala „Koroščenca“ in željno pričakovala vsako številko. Zadnje polletje so ji opešale oči. Često je še vzela list v roke, pa ga žalostna spet odložila: „Ne vidim!“ Naj ti Bog povrne vsa tvoja dobra dela, blaga žena!

Koroški drobiž. — Izbranih pet koroških „Pimpfe“ (članov Hitlerjeve mladine) je odšlo v Adolf Hitlerjevo šolo v Sonthofen, kjer se bodo v večletnem šolanju izvežbali v nar. soc. vodje. — Koroški Heimatbund bo predvajal letos po deželi prizore iz Goethejevega „Fausta“. — Dež. glavar je odredil, da morajo vsi nad 15 let stari nemški državljani stalno nositi pri sebi uradno osebno izkaznico. — V vigrednih mesecih se vrši v nekaterih koroških okrajih licencovanje bikov. — Celovski „Grenzruf“ je predlagal, naj bi se bronasti spomeniki Franca Jožefa, Bernharda Šponheimca in artiljerijskega polka oddali za kovinsko zbirko. — Anodne 90-V-baterije se spet lahko kupujejo za prehodno dobo in sicer brez nakaznice. — Nemška koroška pevska zveza šteje 147 pevskih društev, od katerih jih deluje okroglo 100. — Kdor kupuje cevke za svoj radioaparatus, naj pri nakupu oddaja svoje stare neuporabne.

Naša prosveta

Zeleni Jurij.

Le temno še vemo za jurjevanje na Jurjevo 24. aprila. Z nekim spoštovanjem se ga še spominjajo Ziljani, ponajveč pa so ostale le več ali manj prazne ali vsaj skrajno zbledle pastirske igre in popevke po vzorcu one „Sveti Šent-Jurij potrka na duri, ima eno hlačo zeleno, eno rumeno...“ Vendar je Zeleni Jurij bil najlepši narodni praznik, ki ga je pred sto in več leti obhajal ves narod v pristnem veselju na posebno svečan način.

Jurjevanje je starodaven slovanski verski obred. Še danes postavljajo Nemci svoja majska drevesa (Majbaum), ki so daven spomin na dobo, ko so stari Nemci slavili drevesna božanstva. Med Rusi in Slovenci se je ohranila breza kot obredno drevo in belokranjski Zeleni Jurij je še danes okrašen z brezovim zelenjem. Starorusi poznajo „Jegorija Hrabrega“, ki na Jurjevo jaše belega konja po gozdovih in ukazuje volkovom. Bil jim je zaščitnik rasti in rodovitnosti. Enako je bil ostalim Slovanom Zeleni Jurij posebljena zmaga vigredne narave. Krščanska Cerkev je poganskim obredom jurjevanja vtila nove vsebine. Razširila se je legenda o krščanskem vitezu sv. Juriju, ki je pokončal strahovitega večglavega zmaja in rešil kraljično Majo. Krščanski svetnik je nadomestil pogansko božanstvo, stari obredi, vraže in čari pa so se ohranili

Versüch' es doch einmal!

Es schmeckt wirklich ausgezeichnet und ist besonders bekömmlich und leicht verdaulich. „Gustin“ bekommt man auf die mit x bezeichneten Abschnitte der Reichsbrotkarte für Kleinkinder.

Dr. Oetker's „Gustin“

v svojih zadnjih ostankih do današnjega dneva.

Oglejmo si na kratko nekdanje slovanske običaje in obrede. Ruski kmetje so se na dan sv. Jurija kopali v rosi, da bi ostali močni in zdravi, drugi dan so začeli sejati jaro žito. Malorusi so polivali z vodo pastirje, da bi bile krave obilo molzne. Srbska dekleta so se umivala z roso pred Jurjevim sončnim vzhodom, srbski seljak pa se je veselil vedrega praznika. Češki in slovaški kmetje so skrivnostno verovali, da je do Jurjevega vsa voda strupena, od Jurija do Lovrencija (10. avgusta) pa zdrava. Slovenski in hrvaški pastirji so na Jurjevo obešali na plotove in duri trnjeve vence in križe, gospodinjke so jih kropile s trikraljevsko vodo. Na Jurjevo pred sončnim vzhodom so zbirali zdravilne trave in lečne zeli, pred soncem zajeta studenčnica je bila bajna voda. Srbi in Bolgari zakoljejo še danes na ta dan daritveno jagnje. Na rogove prikrajajo svečice, po blagoslovljanju svečice prižgo in pravoslavni duhovnik jih blagoslovi. Podobna navada je udomačena v Hercegovini in Črni gori, Hrvati se je le še spominjajo.

Posebno svečano so do srede minulega stoletja jurjevali Belokranjci. V Griblju naprimer so se zbrali vsi pastirji in šli Jurja vodit. Enega pastirja so vsega ovili s zelenim brezovim kitjem, ga vodili od hiše do hiše in popevali: Prošel je, prošel, pisani vuzem, došel je, došel zeleni Juraj... Gospodarji so svoje pastirje obdarovali z jajci in mastjo. Sprevodu so se ponekod pridružili ostali fantje in dekleta z okrašenim majskim drevesom in vriskajoča mladina se je s svečanim korakom pomikala proti trgu, kjer je Zelenega Jurija radostno pričakovalo ostalo ljudstvo.

Tudi pri nas se stari ljudje spominjajo nekdanjega jurjevanja, ki je bil pravcati vigredni mladinski praznik. Z vdorom civilizacije na deželo pa so se starodavne narodne in mladinske igre umaknile; običaji, rečenice in čari so se pozabili — z lepim kosom narodnega veselja pa je izginilo mnogo nekdanje prisrčnosti in domačnosti. Ostajajo le še spomini.

Dekleta, na Jurjevo, dne 24. aprila se vrši v Celovcu v prostorih Prosvetne zveze dekliški tečaj. V govorih, pesmih in prizorih hoče prosvetna centrala oživiti in usmeriti važen kos dekliške prosvete. Za vabljenje je udeležba obvezna, ostale so iskreno dobrodošle. Pričetek ob 9. uri dop., zaključek ob 17. uri pop.

Kaj je diplomacija? — Črnogorski knez Nikola vpraša Črnogorca: „Ali veš, kaj je diplomacija?“ — Črnogorec se odreže: „Če se jaz zlažem, sem lažnjivec. Če se pa ti, prejasni gospodar, ti rečejo diplomat“.

Ubožec. — Jožnjak: „Kam naj se siromak obrnem, ko pa sem izgubil vse sorodnike?“ — Groga: „Kaj, ti je cela žlahta pomrla?“ — Jožnjak: „Ne, pri dobrem kruhu je...“

Še ena iz šole. — Veroučitelj razlaga učencem boj med Davidom in Goljatom. Nato vpraša raztresenega Makseja: „Maksej, kdo je vrgel kamen v Goljato?“ — Makseju gre kar na jok: „Jaz že ne, gospod kaplan. Vidite, v žepu nimam nobenega kamna. Jaz kamnjenja sploh ne mečem“.